

S. M.

Przegląd ustawodawstwa

Palestra 9/2(86), 59-62

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ad 2). Przepis art. 1067 § 1 k.c. zezwala na dokonanie zapisów na rzecz osób odpowiadających warunkom, jakie są przewidziane dla spadkobierców powołanych z ustawy do dziedziczenia gospodarstw, jeżeli tylko zapis nie narusza przepisów, które ograniczają podział gospodarstwa rolnego należącego do spadku. Z powyższego wynika, że ma tutaj pełne zastosowanie przepis art. 163 k.c. (w szczególności ma też zastosowanie ust. 2 lit. d) tegoż artykułu), który dopuszcza podział — jeśli wskutek tego podziału gospodarstwo ulegnie likwidacji — tylko wówczas, gdy nabywca, a więc również uprawniony z zapisu, jest właścicielem nieruchomości rolnej odpowiadającej minimalnej normie obszarowej.

(opracował *Stefan Breyer*)

PRZEGLĄD USTAWODAWSTWA

1. Przepisy wykonawcze w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych

Stosowanie niektórych przepisów nowego kodeksu cywilnego zostało uzależnione m. in. od wydania w drodze rozporządzeń Rady Ministrów norm prawnych o charakterze wykonawczym.

Pierwszym z takich aktów wykonawczych jest rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 304). Rozporządzenie to wypełnia delegacje ustawowe zamieszczone w kodeksie cywilnym w art. 160 § 3, art. 161 § 3, art. 165, 215, 218, 1064, 1068 § 2, art. 1074, 1076 i 1095.

Przepisy wspomnianego rozporządzenia Rady Ministrów określają:

- 1) jakie nieruchomości uważa się za nieruchomości rolne,
- 2) jakie nieruchomości rolne tworzą gospodarstwa rolne,
- 3) jakie rodzaje dowodów (dokumentów) i przez kogo wydane stwierdzają posiadanie kwalifikacji do prowadzenia gospodarstwa rolnego przez nabywcę lub spadkobiercę nieruchomości rolnej,
- 4) niektóre warunki zbycia nieruchomości rolnej obciążonej należnościami Państwa,
- 5) jakie organy państwowe są upoważnione do wydawania zezwoleń na nabycie nieruchomości rolnej przez osoby prawne,
- 6) jakie organy są właściwe do wydawania decyzji o przejęciu na własność Państwa nadwyżki przekraczającej określony w kodeksie cywilnym obszar mogący stanowić własność osoby fizycznej (lub własność małżonków) — w wypadku nabywania nieruchomości rolnej,
- 7) wielkość podstawowej normy obszarowej na terenie całego kraju i minimalnej normy obszarowej na terenie poszczególnych województw oraz warunki uznania gospodarstwa rolnego za ulegającego likwidacji, a także organy państwowe, których decyzja jest niezbędna dla zamierzonego przeniesienia własności nieruchomości rolnej, zniesienia współwłasności lub działu spadku w granicach obowiązujących przepisów o normach obszarowych,

8) warunki uznania pracy w gospodarstwie rolnym za wykonywaną nieprzerwanie co najmniej od roku, wypadki, w których pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkół uprawnia do otrzymania spłaty z tytułu zniesienia współwłasności, oraz zasady i tryb stwierdzania trwałej niezdolności do pracy współwłaścicieli nieruchomości rolnej; te same warunki są określone w rozporządzeniu dla spadkobierców gospodarstw rolnych spadkowych,

9) zasady i sposób uregulowania spłat na rzecz spadkobierców małoletnich albo pobierających naukę zawodu lub uczęszczających do szkół z uwzględnieniem wieku tych spadkobierców oraz ich potrzeb związanych z pobieraniem nauki,

10) jaki organ państwowy jest właściwy do zniesienia współwłasności nieruchomości rolnej lub dokonania działu spadku.

Z dniem wejścia w życie omawianego rozporządzenia (18 grudnia 1964 r.) utraciły moc przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lipca 1963 r. w sprawie ograniczenia podziału gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 36, poz. 208).

2. Wyznaczenie organów właściwych do udzielania zezwoleń na przyjęcie darowizny, zapisu lub spadku przez jednostkę organizacyjną niepaństwową

Drugim aktem wykonawczym do niektórych przepisów nowego kodeksu cywilnego jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 1964 r. (Dz. U. Nr 47, poz. 318). W wykonaniu delegacji ustawowych zamieszczonych w kodeksie cywilnym w art. 888 § 2, art. 909, 969 i 1013, Rada Ministrów wyznaczyła prezydium powiatowych rad narodowych (rad narodowych miast stanowiących powiat lub dzielnicowych rad narodowych miast wyłączonych z województw) jako organy właściwe do udzielania zezwoleń na przyjęcie darowizny, zapisu lub spadku przez jednostkę organizacyjną niepaństwową oraz na nabycie przez taką jednostkę nieruchomości na podstawie umowy o dożywocie.

Zezwolenie wydaje prezydium rady narodowej właściwej ze względu na siedzibę niepaństwowej jednostki organizacyjnej. W wypadkach gdy nabywcą majątku jest organizacja spółdzielcza, zezwolenie wydaje się po uzyskaniu opinii właściwego Centralnego Związku Spółdzielczego.

3. Określenie wysokości odsetek ustawowych i maksymalnych

Na podstawie art. 359 § 1 nowego kodeksu cywilnego Rada Ministrów w drodze rozporządzenia z dn. 23 grudnia 1964 r. (Dz. U. Nr 47, poz. 321) określiła wysokość odsetek ustawowych na 8% w stosunku rocznym. Odsetki ustawowe należą się, jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona.

Jednocześnie przepisy omawianego rozporządzenia zakazały osobom fizycznym i osobom prawnym nie będącym jednostkami gospodarki społecznej zastrzegania sobie, jak również pobierania w pieniądzu lub innych wartościach odsetek przewyższających 12% w stosunku rocznym (odsetki maksymalne). Postanowienia umów sprzeczne z określonymi maksymalnymi odsetkami są nieważne co do nadwyżki korzyści majątkowych ponad granicę 12% w stosunku rocznym.

4. Egzekucja z lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość

Artykuł V pkt 1 ustawy z dn. 23 kwietnia 1964 r. — przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94) uchylił rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 października 1934 r. o własności lokali (Dz. U. Nr 94, poz. 848). Jednakże przedmiotem własności osobistej może być także — zgodnie z art. 133 § 1 k.c. — lokal mieszkalny stanowiący odrębną nieruchomość.

Przepisy regulujące odrębną własność lokali są zamieszczone w art. 135—139 kodeksu cywilnego i w art. XIX przepisów wprowadzających kodeks cywilny. Stosownie do delegacji zawartej w art. XIX § 3 tych przepisów Minister Sprawiedliwości w drodze rozporządzenia z dn. 16 listopada 1964 r. ustalił zasady i tryb egzekucji z lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość.

Egzekucja ta odbywa się według przepisów o egzekucji z nieruchomości. Gdy z odrębną własnością lokali jest związane użytkowanie wieczyste działki gruntu stanowiącej własność Państwa, egzekucja z lokalu odbywa się z uwzględnieniem przepisów dotyczących egzekucji z prawa użytkowania wieczystego. Nie można kierować odrębnej egzekucji do — stanowiącego część lokalu mieszkalnego — pomieszczenia na cele użytkowe, koniecznego do wykonywania zawodu przez właściciela lokalu, oraz do udziału właściciela lokalu mieszkalnego we współwłasności nieruchomości, z której wyodrębniono własność tego lokalu. Natomiast zajęcie egzekucyjne lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną własność obejmuje również te przedmioty i prawa.

5. Ograniczona odpowiedzialność osób utrzymujących zarobkowo hotele lub inne podobne zakłady

Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dn. 24 listopada 1964 r. (Dz. U. z 1965 r. Nr 1, poz. 2), wydanym na podstawie art. 849 § 1 kodeksu cywilnego, została ograniczona do pięciu tysięcy złotych odpowiedzialność utrzymującego zarobkowo hotel lub podobny zakład w razie utraty lub uszkodzenia pieniędzy, papierów wartościowych, kosztowności albo przedmiotów mających wartość naukową lub artystyczną — względem jednej osoby korzystającej z usług zakładu. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności nie dotyczy wypadków unormowanych w art. 849 § 2 k.c.

6. Wyznaczenie państwowych biur notarialnych przejmujących prowadzenie ksiąg wieczystych

W wykonaniu przepisów ustawy z dnia 16 listopada 1964 r. o przekazaniu państwowym biur notarialnym prowadzenia ksiąg wieczystych (Dz. U. Nr 41, poz. 278) Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 24 grudnia 1964 r. (Dz. U. z 1965 r. Nr 1, poz. 2) wyznaczył dla poszczególnych obszarów miast i powiatów odpowiednio, imiennie wymienione państwowe biura notarialne, które z dniem 1 stycznia 1965 r. przejęły prowadzenie ksiąg wieczystych. Wyznaczono w tym celu 215 biur notarialnych.

7. Narodowy plan gospodarczy na rok 1965

Kierunki rozwoju i tempo życia gospodarczego naszego kraju zostały wytyczone w Narodowym Planie Gospodarczym na rok 1965, uchwalonym przez Sejm PRL w dniu 12 grudnia 1964 r. (Mon. Pol. Nr 87, poz. 415).

Uchwała Sejmu ocenia wstępnie wyniki gospodarki narodowej w 1964 r., wyznacza podstawowe zadania planu na r. 1965 i określa rozwój poszczególnych gałęzi gospodarki narodowej. Uchwała zawiera wiele niezwykle interesujących cyfr i wskaźników planistycznych, ilustrujących dynamikę naszego życia gospodarczego w ramach gospodarki planowej. Rozdział XVII uchwały ustala wytyczne rozwoju gospodarczego poszczególnych województw i miast wydzielonych z województw, podając ważniejsze wskaźniki i efekty gospodarcze, jakie powinny być osiągnięte w przekroju regionalnym.

Podstawowymi założeniami NPG nr 1965 r. są: utrwalenie równowagi gospodarczej osiągniętej w 1964 r., dalszy wzrost stopy życiowej oraz stworzenie warunków do dalszego, szybkiego rozwoju gospodarki narodowej w okresie następnego planu 5-letniego na lata 1966—1970.

8. Wymagania kwalifikacyjne dla stanowisk radcy prawnego i referenta prawnego w zjednoczeniach grupujących państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlano-montażowe

W uchwale nr 132 Rady Ministrów z dnia 4 maja 1964 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników zatrudnionych w zjednoczeniach (jednostkach równorzędnych) grupujących państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlano-montażowe (M.P. Nr 32, poz. 140) zostało udzielone dyrektorom zjednoczeń upoważnienie do zwolnienia — w uzasadnionych wypadkach — pracowników, zatrudnionych w zjednoczeniach w dniu wejścia w życie uchwały (1 lipca 1964 r.), od określonych w taryfikatorze kwalifikacyjnym wymagań w zakresie wykształcenia bądź praktyki zawodowej, a także skrócenia dla pracowników o szczególnie wysokich kwalifikacjach ustalonego w taryfikatorze kwalifikacyjnym okresu praktyki zawodowej.

Ponieważ postanowienia uchwały nr 132 nie przewidywały wyjątków od stosowania wspomnianego upoważnienia, mogły nim być zatem objęte także osoby zatrudnione na stanowiskach radcy prawnego i referenta prawnego.

Możliwość taka została jednak wyłączona w świetle uchwały nr 401 Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1964 r. (Mon. Pol. Nr 89, poz. 423), która stanowi, że zwolnienie od wymaganych kwalifikacji i stażu pracy nie dotyczy pracowników zatrudnionych w zjednoczeniach, grupujących państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlano-montażowe, na stanowiskach radcy prawnego i referenta prawnego. Jednocześnie uchwała nr 401 wprowadza korekturę taryfikatora kwalifikacyjnego dla stanowisk pracy w zjednoczeniach w tym sensie, że do zajmowania stanowiska radcy prawnego wymaga posiadania w pełni kwalifikacji i stażu pracy zgodnie z uchwałą nr 533 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 1961 r. w sprawie obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych (Mon. Pol. Nr 96, poz. 406).

Dla stanowiska radcy prawnego w zjednoczeniach przemysłowych i budowlano-montażowych przewidziane jest: 1) wynagrodzenie zasadnicze: w grupie A zł 2.400 — 3.600, w grupie B zł 2.400 — 3.400 i w grupie C 2.400 — 3.200 oraz 2) premia regulaminowa.